

Gospodarka odpadami w Unii Europejskiej

Składowanie odpadów, nawet przechowywanych w całkowitej izolacji od środowiska, trzeba traktować jako zło konieczne i stosowane być powinno po wyczerpaniu wszystkich innych możliwości ich gospodarczego wykorzystania. Należy robić wszystko, by minimalizować powstawanie odpadów, utylizować je i starać się wykorzystać odpady, które powstały w przemyśle.

W Unii Europejskiej pierwsze dokumenty tworzące podstawy gospodarki odpadami powstawały już 23 lata temu. A jedną z pierwszych dyrektyw określaną jako strategia wspólnot była dyrektywa 74/442/EWG w sprawie odpadów. Pozostałe akty prawa wspólnotowego regulujące gospodarkę odpadami to dyrektywa 1999/31/EWG w sprawie składowania odpadów i dyrektywa 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych.

Dyrektywa Rady 75/442/EWG w sprawie odpadów, zmieniona dyrektywą Rady 91/156/EWG, określa ramy prawne dla gospodarowania odpadami w Unii Europejskiej. Dyrektywa ta nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia odzysku lub usuwania odpadów w sposób nie zagrażający życiu ludzkiemu i nie powodujący szkód w środowisku. W myśl tej dyrektywy państwa członkowskie mają obowiązek wprowadzić zakaz wyrzucania, zwalaki i niekontrolowanych wysypisk odpadów. Został opracowany niepełny wykaz odpadów pod nazwą Europejskiego Katalogu Odpadów, opublikowanego w decyzji Komisji 94/3/EEC. Dyrektywa ustanawia hierarchię zasad dotyczących odpadów:

1. Państwa członkowskie mają obowiązek zapobiegać tworzeniu się lub ograniczać ilość odpadów i ich szkodliwość.
2. Jeżeli działania wymienione w pkt. 1 nie są możliwe, państwa członkowskie powinny propagować odzysk odpadów poprzez takie działania jak recykling.
3. Składowanie odpadów na wysypiskach lub ich spalanie.

Dyrektywa określa, że zgodnie z zasadą zanieczyszczający płaci, koszty neutralizacji odpadów muszą być pokrywane przez jednostki posiadające odpady i/lub producentów wyrobów, z których odpady pochodzą.

Właściwe organy władzy państwowej mają zadanie opracować programy gospodarowania odpadami. Programy te powinny obejmować takie elementy jak rodzaj, ilość i pochodzenie odpadów przeznaczonych do odzysku lub usunięcia, określenie odpowiednich terenów lub urządzeń służących usuwaniu odpadów i specjalne postanowienia dotyczące poszczególnych rodzajów odpadów.

Dyrektywa Rady 91/689 odnosi się do odpadów niebezpiecznych i działań, które muszą być podjęte, gdy mamy do czynienia z takimi odpadami. Listę nie-

Gospodarka odpadami w Unii Europejskiej

bezpiecznych odpadów zwaną Wykazem Odpadów Niebezpiecznych zawiera Decyzja Rady 94/904. Wykaz ten obejmuje odpady wyszczególnione w Europejskim Katalogu Odpadów, które uznano za niebezpieczne.

Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek:

- opracowania programów dla niebezpiecznych odpadów, jako część ogólnych programów opracowywanych na podstawie dyrektywy ramowej w sprawie odpadów,
- zapewnienia, że każde miejsce do którego dostarczane są odpady zostanie zarejestrowane i zidentyfikowane,
- pakowania i oznakowania niebezpiecznych odpadów zgodnie z normami wspólnotowymi i międzynarodowymi,
- zapewnienia, że niebezpieczne odpady nie będą mieszane z innymi kategoriami niebezpiecznych odpadów lub z odpadami, które nie są niebezpieczne.

Dyrektywa wprowadza w przypadku odpadów niebezpiecznych, ostrzejsze procedury dotyczące udzielania zezwoleń i kontroli w stosunku do zakładów i przedsiębiorstw, prowadzących własną działalność usuwania odpadów i dla tych, które prowadzą działalność polegającą na odzysku odpadów, kontroli producentów niebezpiecznych odpadów oraz prowadzenia rejestrów niebezpiecznych odpadów przez producentów niebezpiecznych odpadów oraz firmy zawodowo trudniące się transportem odpadów.

Dyrektywa 1999/31 w sprawie odpadów wprowadza ostre wymagania techniczno-eksploatacyjne dotyczące odpadów i składowisk ziemnych oraz procedury i wskazówki służące zapobieganiu i obniżaniu, w możliwie najwyższym stopniu, negatywnych skutków dla środowiska. Przede wszystkim w zakresie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, wód podziemnych, gleb i powietrza, jak również w środowisku ogólnoswiatowym, łącznie z uwzględnieniem efektu cieplarnianego.

W chwili obecnej ochrona środowiska przed odpadami jest priorytetowym zadaniem w Polsce. Ze względu na wieloletnie zaniedbania w tej dziedzinie rozwiązanie tego problemu wymagać będzie znacznych nakładów finansowych, zmian instytucjonalnych i technologicznych, a także prowadzenia szerokich działań edukacyjnych (m.in. w zakresie selektywnej zbiórki odpadów) i negocjacji ze społecznościami lokalnymi. Koszt wdrożenia przepisów UE w zakresie ochrony środowiska przed odpadami ocenia się na sumę nie mniejszą niż 4 mld euro.

